

7. Бистрицький. Є. К. Кордонипроходятьсередині нас [Електронний ресурс] / Є. К. Бистрицький. // Ізвиступу на II академічнійдискусії проекту Інститутуфілології Київського національного університету імені Шевченка та фонду «Європа ХХІ» – «Українська гуманітаристика. Діалог культур між Сходом і Заходом».. – 2010 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bystrytsky.org/svoboda10.htm>.

**Дутка Христина Ігорівна. - здобувач
кафедри теорії держави та права
НАВС**

**Науковий керівник: Гусарєв С.Д.,
перший проректор НАВС, доктор
юридичних наук, професор**

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ

Удосконалення юстиції залишається актуальним питанням для багатьох сучасних країн Європи. Характерно, що існуючі у тій чи іншій країні проблеми функціонування системи юстиції обумовлюють відповідні напрями її розвитку та реформування. Реалізації цих напрямів сприяють методи й заходи, конкретизовані та закріплені в текстах основних стратегічних документів – державних планах, концепціях розвитку визначеної сфери.

Аналіз текстів зазначених документів, а також результати багаточисленних опитувань громадськості, державних та міжнародних моніторингів, тестувань тощо дозволяють окреслити основні проблеми, характерні для юстиції європейських країн. Формалізм, бюрократичність багатьох адміністративних процедур, а також недостатній рівень якості обслуговування громадян, все це стає перешкодою на шляху досягнення сучасних європейських та міжнародних стандартів юстиції.

Загалом, реформаторська політика держав у сфері юстиції передбачає досягнення конкретних цілей. Так, наприклад, для планування розвитку юстиції Польщі направлене на забезпечення прав громадян у загальній системі правосуддя, забезпечення дотримання процесуальних гарантій, більш широке використання альтернативних методів вирішення спорів, підвищення рівня консолідації органів в межах національної системи юстиції та раціоналізація перерозподілу державних коштів та коштів ЄС, які виділяються для забезпечення функціонування національної системи юстиції.[1]

Планова політика удосконалення юстиції Франції має на меті досягнення таких результатів як підвищення якості правосуддя та забезпечення справедливості, а також досягнення більш тісного та більш ефективного ступеню захисту як для кожного громадянина, так і для французького суспільства в цілому. [3]

Звертаючись до практики планової політики розвитку Міністерства юстиції Італії, уявляється можливим окреслити такі основні її цілі як: оптимізація структури Міністерства з метою скорочення державних витрат; децентралізація адміністративних функцій; уніфікація та раціоналізація управління товарами і послугами як всередині системи юстиції, так і в процесі співпраці з іншими державними інституціями; оптимізація структури міністерства та досягнення більш високого рівня спеціалізації з одночасною інтеграцією між окремими ланками цієї структури як на центральному, так і місцевому рівнях; удосконалення та закріплення на законодавчому рівні гарантій недоторканості осіб, що беруть участь в адміністративному процесі, прозорості та запобігання корупції. [4]

Реформа стратегічного планування юстиції Казахстану передбачає такі стратегічні напрями розвитку як: удосконалення законодавства та нормотворчості; удосконалення судово-експертної діяльності; підвищення якості державних послуг, які надаються органами юстиції; підвищення рівня правової культури громадян та ін. [6]

Португальський Уряд зробив акцент на втіленні новітніх технологій та використанні сучасного міжнародного досвіду у введенні інновацій в різних сферах управління з метою більш якісного забезпечення обслуговування населення. Зокрема, одним із основних напрямів модернізації юстиції, визначених у Плані розвитку, є введення інновацій в секторі юстиції, розробка експериментальних програм та тестування нових концепцій і підходів на основі досвіду судочинства США та Австралійського центру правосуддя. [2]

У свою чергу, основними стратегічними цілями болгарської реформи юстиції стали: гарантування незалежності суду та інших органів, діяльність яких пов'язана із правосуддям; оновлення ресурсної бази та визначення статусу суддів, прокурорів і слідчих; ефективне управління у сфері судової влади; модернізована та ефективна кримінальна політика; забезпечення гарантій законності та захист прав людини; суспільна довіра та прозорість судової системи. [5]

З метою досягнення означених цілей, кожна з європейських держав розробляє конкретні програми

та плани щодо їх реалізації. Так, спираючись на власний політичний досвід, а також беручи до уваги досвід більш розвинутих, досконалих юстиційних систем, європейські держави обирають оптимальні заходи для розвитку національних органів юстиції. Зокрема, проблематика незалежності та ефективності правосуддя є найбільш характерною для сучасних країн Європи. З метою її подолання вважається за необхідне реалізація таких основних заходів як втілення новітніх технологій та запровадження електронного правосуддя (Португалія, Болгарія), введення системи контролю та оцінки якості населенням (Франція, Болгарія), раціоналізація фінансування (Польща, Португалія), спрощення адміністративних процедур та запровадження процесуальних гарантій (Польща, Казахстан) та багато інших.

Міністерства юстиції означених країн беруть безпосередню участь у розробці та втіленні державних програм та концепцій розвитку національних систем юстиції. Ці органи безпосередньо опікуються такими питаннями як підвищення якості державних послуг (Казахстан, Грузія), удосконалення системи виборності посадових осіб (Болгарія), підвищення якості юридичної освіти та надання правової допомоги громадянам (Грузія, Болгарія, Казахстан), створення та забезпечення діяльності спеціальних органів, відповідальних за розподіл та раціональне використання коштів, направлених на розвиток системи юстиції (Португалія), формування нових засад державної кримінально-виконавчої політики (Грузія, Болгарія, Польща, Казахстан), удосконалення експертної діяльності (Казахстан) та ін.

Аналіз державних програм розвитку дозволяє визначити й такі характерні напрями, які вважаються необхідними та першочерговими з огляду на специфіку проблематики розвитку національних систем юстиції. Зокрема, Італія акцентує увагу на необхідності реструктуризації Міністерства юстиції, скорочення штату та інтеграції окремих його складових. Казахстан визначає першочерговість реформування законодавчого забезпечення функціонування юстиції, підвищення якості надання державних послуг. Грузія вважає за необхідне переформатування системи кримінальної юстиції та кримінально-виконавчої політики держави. Запровадження електронного правосуддя та реструктуризація органів юстиції визнано за необхідне урядом Болгарії. Португалія вбачає одним з найперспективніших заходів з удосконалення національної системи юстиції запровадження новітніх технологій та створення розгалуженої і захищеної інформаційної інфраструктури. Важливим кроком у розвитку справедливості та забезпечення основних прав людини у Польщі вважається консолідація органів в системі юстиції, раціоналізація їх діяльності та фінансування. У свою чергу, Франція визнала за необхідне удосконалення системи судочинства, забезпечення його відкритості, прозорості та контролю за діяльністю.

Отже, аналіз особливостей стратегічного планування розвитку юстиції окремих країн Європи дозволяє отримати загальне уявлення щодо основних стратегічних цілей юстиції, а також методів та заходів щодо їх реалізації. Також уявляється можливим зробити висновок, що загальноєвропейською тенденцією розвитку юстиції, характерною для сучасних європейських країн з різним рівнем державно-правового розвитку є удосконалення системи судочинства та захисту прав і свобод людини. Одночасно, слід підкреслити, що подальше дослідження європейської практики розвитку юстиції стане корисним не тільки для вітчизняного науково-компаративного досвіду, але й дозволить запропонувати перспективні напрями удосконалення системи юстиції України.

Список використаних джерел:

1. Główna cele strategii. [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: <http://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/strategia/glowne-cele-strategii/>
2. Lançamento do Plano Justiça + Próxima . [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: <http://www.portugal.gov.pt/pt/ministerios/mj/docs/20160301-mj-justica-mais-proxima.aspx>
3. Le citoyen au coeur du service public de la Justice. [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: <http://www.justice.gouv.fr/publication/j21-15actions.pdf>
4. Reform of the Ministry. [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: https://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_21_9.wp
5. Оновлена Стратегія запровадження реформи судової системи. [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: http://www.justice.government.bg/Files/strategia_MS_635569122146613305.pdf
6. Стратегический план Министерства юстиции Республики Казахстан на 2014–2018 годы. [Електронний ресурс]. – Доступ до матеріалів: <http://www.adilet.gov.kz/ru/articles/strategicheskiy-plan-ministerstva-yusticii-respubliki-kazahstan-na-2014-2018-gody-0>

Закусіло Юлія Олегівна, курсант 1-го курсу ННІ №2 НАВС
Науковий керівник: Тихомиров Д.О.,
доцент кафедри теорії держави та